

Grunnleggende ferdigheter i engelsk og fremmedspråk

NOLES – Samling 1. – 2. februar 2011

Karin Dahlberg Pettersen

karin.d.pettersen@fremmedspraksenteret.no

www.fremmedspraksenteret.no

Engelsk i grunnopplæringen

- Obligatorisk fag i 1. – 10. trinn +
VG1 Studieforberevende/
VG2 Yrkesfaglige utdanningsprogram

Kompetansemål etter 2. 4. 7. 10. trinn, Vg1/
Vg2 YF

- Programfag i Vg2 og Vg3 Studieforberevende:
Internasjonal engelsk (Vg2), Samfunnsfaglig
engelsk, Engelskspråklig kultur og litteratur
(Vg3)

Fremmedspråk i grunnopplæringen

- Grunnskolen: Ikke obligatorisk med fremmedspråk, men valg fra 8. trinn: et fremmedspråk eller fordypning i norsk eller engelsk
Karakterer – faget teller til opptak i videregående
- Videregående skole:
Studieforberedende Vg1 og Vg2 (for noen også Vg3): ett fremmedspråk er obligatorisk (Læreplan Nivå 1, Nivå II)
Fremmedspråk kan velges som programfag i Vg2 og Vg3 (Læreplan Nivå II, Nivå III)
Yrkesfag: Ikke krav om fremmedspråk utenom engelsk, selv ved påbygging til studiekompetanse
- Nasjonalt forsøk 2010 – 2012 med fremmedspråk i barneskolen 6. - 7. trinn

Fremmedspråksenterets arbeid med grunnleggende ferdigheter

- Reading in English - a Teacher's Guide
www.fremmedspraksenteret.no/leseveiledning
- IKT i språk - en veiledning for lærere
www.fremmedspraksenteret.no/ikt-veiledning
- Veiledninger til læreplanene i engelsk/fremmedspråk
<http://www.skolenettet.no/Web/Veiledninger/Templates/Pages/StartPage.aspx?id=58423&epslanguage=NO>
- Den europeiske språkpermen (6-12, 13-18)
- Utviklingsprosjekter
Forsøk med CLIL (Content and Language Integrated Learning) på studieforberevende og yrkesfaglige utdanningsprogram
- Veiledning på fagdager og seminarer (spesielt lesing og IKT)

Etterutdanningskurs i GRF – 7 fylker 2008 og 2009

- Å kunne uttrykke seg muntlig: *Muntlig resepsjon, produksjon og interaksjon*
- Å kunne bruke digitale verktøy (del 1 og 2): *Digitale verktøy for kreativ og språklig utfoldelse*
- Å kunne regne: *Om matematikk som allmenndannende fag – og om regning og fremmedspråk*
- Å kunne lese: *Hvordan bli en god leselærer?*
- Å kunne uttrykke seg skriftlig: *Fra famling til mestring*

Berit H. Blå (red.) (2009): *Grunnleggende ferdigheter i engelsk og fremmedspråk. Kompendium til Fremmedspråksenterets etterutdanningskurs*

Grunnleggende ferdigheter i læreplanene: Å kunne lese...

..i engelsk/fremmedspråk er en del av den praktiske språkkompetansen og innebærer at en kan lese med forståelse, utforske og reflektere over stadig mer krevende tekster og slik skaffe seg innsikt på tvers av kulturer og fagfelt. Å utvikle leseferdighet på engelsk/i det nye språket vil også bidra til å styrke leseferdigheten generelt

Eksempel på visuell tolkning av tekst: [Vacation](#)

Å kunne uttrykke seg skriftlig og muntlig...

..i engelsk/fremmedspråk er sentralt i utviklingen av engelsk språkkompetanse/kompetanse i fremmed-språkene og går igjen i kompetansemålene for alle trinn. Disse ferdighetene er viktige redskaper i arbeidet med å forstå og ta i bruk engelsk/det nye språket i stadig mer varierte og krevende sammenhenger på tvers av kulturer og fagfelt. Muntlige ferdigheter innebærer både å kunne lytte og å kunne tale

Å kunne regne...

..i engelsk innebærer at en kan supplere regnekompetansen på morsmålet med de nødvendige uttrykk på engelsk. Å utnytte informasjon fra grafiske framstillinger, tabeller og statistikker er viktig for forståelse av engelske tekster

..i fremmedspråk er en forutsetning for å forstå og bruke fremmedspråket i forbindelse med kvantifisering, beregninger, målinger og grafiske framstillinger i hverdagslige sammenhenger

Å kunne bruke digitale verktøy..

..i *engelsk* gir mulighet for autentisk bruk av språket og åpner for flere læringsarenaer for faget. Engelskspråklig kompetanse er i mange tilfeller en forutsetning for å kunne ta i bruk digitale verktøy. Samtidig kan bruk av digitale verktøy bidra til utvikling av engelsk språkkompetanse. Kildekritikk, opphavsrett og personvern er sentrale områder i digitale sammenhenger som også inngår i engelskfaget

..i fremmedspråk bidrar til å utvide læringsarenaen for faget og tilfører læringsprosessen verdifulle dimensjoner gjennom muligheter for møte med autentisk språk og anvendelse av språket i autentiske kommunikasjons-situasjoner. Kilde-kritikk, opphavsrett...(som for engelsk)

Autentisk kommunikasjon via [Skype](#)

Noen påstander om lesing

- Skolens sterke fokus på lesing med vekt på å få med seg alle detaljene i lærebøkene fører til at elevene ikke utvikler evnen til å tilpasse lese måte til formålet med lesingen (Hellekjær)
- Alle tekster må ikke brukes som språklige øvelser eller ha oppgitte gloser (Tornberg)
- Å bruke en tekst for å illustrere grammatiske poenger, er ikke å undervise i lesing. (Paran)
- "Doing the text to death" . Selv om gjenlesing av teksten er viktig, kommer man til et punkt der enda en gjennomgang gjør at teksten "mister sin verdi". Løsning: Bring heller flere tekster om samme tema. (Paran)
- Det er viktig å unngå overdreven bruk av ordbøker for å unngå at leseprosessen stopper opp (Hellekjær)
- Skolen gjør ofte ekstensiv lesing om til intensiv lesing ved å vri ut all mening fra teksten. Den naturlige responsen på en fortelling er å le, gråte, lese i vei – ikke å svare på flervalgsoppgaver (Prowse)

[Smittsom leseglede](#)

Om lesing i engelskundervisningen

5.3.2 How much is read beside the textbook? What titles and genres?

"All but one informant report that their classes read one novel in addition to the textbook. None of my informants read more than one novel, but one informant had the class read an entire play in addition to the novel."

- one class reader (chosen by the teacher) for the entire class
- two informants let the pupils read a novel of their own choice (p 83)

5.5.2 Do you think reading is suitable as a basic skill for English?

“...all 12 think that it is important to work on reading strategies in school. In other words the teachers do believe that reading is an important skill for their pupils, but far from all of them feel that it is their job as teachers in upper secondary school to help their pupils develop this skill” (p 92).

5.7.3. Competence goal: The pupils shall be able to select appropriate listening, speaking, reading and writing strategies adapted to the purpose, situation and genre

"It might be that they have done some work on reading strategies, but that they have not worked consciously with teaching the pupils to adapt these strategies to the purpose and genre of the texts they have worked on. [...] The last informant still maintains that this is something he works a lot on and that this is integrated as a natural part of his teaching." (p 96)

5.7.5. The pupils shall be able to select and use content from different sources independently, critically and responsibly

“Only two important reports report that this is not something they work on in English class.

[...] a highly important objective to cover because the pupils might have to take a written exam at the end of the school year, in which case they will have 24 hours to prepare themselves at home and find sources to bring to the exam.

[...] they do not only teach the pupils how to list their sources and quote correctly from them, but also which sources they can rely on and different ways of checking whether or not a source is reliable”. (p 97)

Lesing i engelsk- og fremmedspråkundervisningen

Ved å gi elevene tydelige og varierte leseoppdrag, der man underviser eksplisitt i ulike lesestrategier, utstyres elevene med et rikholdig repertoar av strategier som de kan benytte seg av i møtet med ulike typer tekster.

Dette gjelder alle fasene i leseprosessen, både før, under og etter.

Eksempel på oppgave Eng Vg2

Topic: *Global Issues* ► post-reading activity

Chritical analysis of sources (Oppgave fra lærebok Vg2):

“Search the Internet or other sources for articles on international terrorism. Use the form your teacher hands you to analyse and compare two of these articles in terms of purpose, attitudes and use of language”

- Utfordring: Hvordan arbeider vi med lesing av multiple tekster?

Eksempel 2: Eng Vg2

Topic: *Global Issues* ► *Global Health (post-reading)*

- Working with statistics (Oppgave fra lærebok Vg2) :

"Go to the *International Focus* website and read about which epidemics and pandemics are found in the different countries of the world. Choose one such disease and make a fact sheet including information about where it occurs, how it spreads, symptoms, cures, etc."

<http://www.who.int/csr/don/archive/country/en/index.html>

- Utfordring: Hvordan lage eller gi oppgaver med klare leseoppdrag?

Survey: *Information behaviour of the researcher of the future*

- "Internet research shows that the speed of young people web searching means that little time is spent in evaluating information, either for relevance, accuracy and fluency." (p 12)
- "Information seeking tends to stop at the point at which articles are found and printed, especially for younger users, with little regard to the document content." (p15)

Hvor er
barnesidene?

IRE-modellen* (Initiativ – Response – Evaluation):

Mønster:

- Lærer avgjør hvilke spørsmål som stilles (I)
- Eleven svarer senere på lærerens spørsmål (R)
- Læreren bedømmer elevenes svar (E)

Eksempel på oppgave som inviterer til refleksjon og kritisk tenking:

Gruppelesing – hver elev i gruppa leser deler av en tekst
(Teksteksempel: Great Ways to Well-being (non-fiction))

- 1 What is the advice? Did it match any of your predictions?
- 2 According to the research, how can the advice contribute to a person's well-being?
- 3 What facts or figures, if any, support the research?

Språklig bundne forkunnskaper

- kunnskaper om målspråket
- kunnskaper om andre språk, for eksempel morsmålet
- kunnskaper om deler av ord
- kunnskaper om orddanning
- kunnskaper om hvordan setninger er bygd opp

FRONT-LOADED TEACHING

Språklig ubundne forkunnskaper

- kunnskaper om emnet
- kunnskaper om sjangeren
- forståelse av sammenhengen
- kunnskaper om logiske sammenhenger
- å kunne tolke sifre og bilder

Elevene må lære å bruke forkunnskapene strategisk.

FRONT-LOADED TEACHING

Fire sentrale strategier for leseforståelse som kan øves på tidlige trinn:

- 1. Oppsummering**
- 2. Spørsmålstilling**
- 3. Oppklaring**
- 4. Foregripelse**

Eksempler fra noen prosjekter – fokus på grunnleggende ferdigheter

- Wiki for 4. trinn, ved Hjortsberg skole, Halden. Fokus på muntlig bruk av språket, lesing og IKT:

A) Bilde-lyd-tekstordbok:

- [Daily Routines](#)
- [Hobbies](#)
- [Sports](#)

B) Little Red Ridinghood (video). Fokus på lesing, muntlig bruk av språket og IKT:

<http://hjortsberg.wikispaces.com/Fairy+Tales>

- Bildestøttet førlesing og lesing med rollekort:
[Video russisk](#)

- Wiki 9. trinn Bardu ungdomsskole:
 - A) [Diskusjonsforum](#) (førskrivingsoppgave)
 - B) [Skrive tekster sammen](#)
Eksmpel: Ghost story (fokus på skriftlig ferdighet)
The Bardu Magazine – tekst bygd på wikiprinsippet (fokus på skriftlig ferdighet, IKT)
 - C) [Intervju](#) (fokus på muntlig ferdighet og IKT)
 - D) Digitale bildefortellinger – visuell tolking av tekst (fokus på lesing, muntlig bruk av språket og IKT)
<http://barduninthgrade.wikispaces.com/Photo+story+32>
- Tverrfaglig prosjekt engelsk / samfunnsfag, 4. trinn
Spetalen skole: Digital fortelling: [Iron Age](#) (fokus på skriftlig og muntlig ferdighet + IKT)

Noen gode webressurser for lesing:

- International Childrens' Digital Library
<http://en.childrenslibrary.org/> (Felleslesing på stor skjerm el. individuelt på pc)
- [Readers' Theatre](#) (fokus på dramatisert høytlesing i gruppe)
- Lesing med lyd støtte:
www.starfall.com

Fremmedspråksenteret leder kompetansenettverket *Nasjonalt nettverk for engelsk og fremmedspråk*

Utdrag fra mandatet:

- Være arena for samarbeid om utvikling av kvaliteten i etter- og videreutdanningstilbudene og spre kunnskap og informasjon om kompetanseutvikling
- Drive faglig oppdatering og utvikling på og mellom institusjonene som deltar i nettverkene.
- Arbeide for kunnskapsspredning, samarbeid, praksisorientering og formidling på sine fagområder.
- Utvikle UH-institusjonene som tilbydere av kompetanseutvikling med høy kvalitet til sektoren

Oppdragsbrev 2011 for nasjonale sentre:

- Tidlig innsats på alle nivå
- Grunnleggende ferdigheter og individuell vurdering
- Videregående opplæring, yrkesfaglige programmer

Hvor går vi videre? Hvordan kan sentrene og kompetansenettverkene samarbeide?

Takk for oppmerksomheten!

Kilder:

Andreassen, Rune. Eksplisitt opplæring i leseforståelse (I *Leseforståelse - lesing i kunnskapssamfunnet*. Red. Ivar Bråten)

Hellekjær, Glenn Ole. *Lesing som grunnleggende ferdighet: En utfordring for engelskfaget* (Leseveiledning)

Knudsen, Skjelbred & Aamotsbakken, *Lys på lesing*. 2009. Novus forlag.

Leaver, Ehrman & Shekman. *Achieving Success in Second Language Acquisition*

Paran, Amos. Intensive reading. *English Teaching Professional* 28/2003.

Prowse, Philip. Extensive reading. *English Teaching Professional* 27/2003.

Roe, Astrid. *Lesedidaktikk – etter den første leseopplæringen*. 2008. Universitetsforlaget

Tornberg, Ulrika. *Språkdidaktikk*. 2000

<http://www.fremmedspraksenteret.no/leseveiledning>

<http://www.skoleipraksis.no/>

<http://barduninthgrade.wikispaces.com/>

<http://hjortsberg.wikispaces.com/>